



Народни Студенти

БРОЈ 8 — ГОД. V

14-III-1951

ЛИСТ ИЗЛАЗИ

СРЕДОМ

ЦЕНА 4 ДИН.

ОРГАН НО СРБИЈЕ НА БЕОГРАДСКОМ УНИВЕРЗИТЕТУ И ВЕЛИКИМ ШКОЛАМА

ТЕХНИЧКА ВЕЛИКА ШКОЛА

Кроз музеј Југословенске армије



НАУЧИЛИ СМО ДА МРЗИМО АГРЕСОРЕ

Стипендисти катедара

У оквиру широког плана уздизања нашег школства, иницијативом Комитета за науку и културу, НР Србије предузети су крајем прошле школске године први кораци ка реализацији једне нове, допунске форме у односу студената и Школе. Реч је о стипендистима катедри.

Замисао је била да се извесном броју студената истакнутих у стручном раду и солидних морално-политичких квалификација, омогући тешка сарадња и интензивнији стручни рад у оквиру појединих катедри, пружајући им поред непосредне стручне помоћи и боље материјалне услове, (конкретно: стипендије више од редовних). Морална обавеза тих студената била би, да се поред редовног школског рада баве и широм проблематиком одговарајућих предмета (у оквиру Катедре чији су стипендисти), дајући евентуално и научне радове итд, радећи истовремено и у школској настави као сарадници предметних наставника и асистената. На тај начин оформио би се један круг студената виших стручних квалификација из чијих би се редова одабирали будући асистенти.

Прошао је већ цео зимски семестар школске 1950/51 године а питање стипендиста катедри још није решено. Изузимајући Архитектонски и Технолошки, на свим осталим факултетима ТВШ ово питање се третира као "отворено", без перспектива да се ускоро реши. Како се дошло до ове мртве тачке?

Са мање — више осамостаљеним финансијским пословањем, али под прилично скућеним материјалним условима (палан уштеде паралелно са тенденцијом за стипендирање што већег броја студената), деканати великих факултета сматрали су да је питање делимично решено, већ и новом уредбом о стипендирању, којом су студентима са бољим успехом стипендије знатно повишене. На самосталнији и радикалнији корак нису се одлучивали, пошто с једне стране нема написане уредбе о том питању, а усмене инструкције Комитета наводно инсистирају и на питању материјалне природе: да се стипендисти катедри одабирају само из редова већ постојећих стипендиста и да им се стипендије нешто повисе.

Пред општом материјалном проблематиком заоставило се повишене стипендије (изнад редовних) стипендистима катедри, а уопште питање стипендирања оних кандидата, који до тада нису примали стипендију. С друге стране професори, сматрајући да клаузула о материјалном стању кандидата ограничава њихов избор и да је сама замисао тиме делимично промашила, нису даље инсистирали на томе. На питање какви су изгледи за дефинитивно решење егзистенције стипендиста катедри, у већини деканата добија се одговор, "да се очекује нека иницијатива за једнообразном формом за све факултете, пошто се садашњи статус (према њиховом схватању) стипендиста катедри у извесним случајевима коси са уредбом о стипендирању" (резултат буквалног схватања можда незгодног назива "стипендиста" катедри).

Напоменуто је да је овакво стање на већини факултета Техничке велике школе. Деканати Архитектонског и Технолошког факултета нашли су компромис: питање стипендиста катедри у начелу је решено прихватањем већине предложених кандидата; овима су додељене нешто више стипендије (3000—3500 динара), а повишени материјални издаци компензирани су ангажовањем свих ових студената за демонстраторе. Они пак кандидати који до сада нису били стипендисти (а таквих је мали број), примљени су такође за стипендисте катедри само са мањим стипендијама (2000 динара).

У светлости изнетих чињеница, јасно је да питање стипендиста катедри не само да није добило своју завршну форму, већ стагнира без амбиција да се конкретизује. Уз неопходност да започетој акцији да нови импулс, како би се зрела замисао привела у дело, нужно би било размотри и два проблема на која се

до сада наишло: питање кандидата изван већ постојећих стипендиста, као и питање задатака и рада са стипендистима катедри.

И поред високог процента стипендиста на факултетима Техничке Велике школе, може да се деси да за стипендисту катедре буде предложени студент, који није и редовни стипендиста. Искључујући оваквог кандидата значило би индиректно давање предности знатном броју студената, који примају стипендије и поред — можда — изразито слабог успеха. Сматрамо да би у том случају требало еластичније поступити и ценити напоре и успехе појединца. У колико не може да се нађе начин за додељивање пуне стипендије, тада им давати нешто нижи износ у форми материјалне помоћи, награда, или слично. У буџетима од више стотина хиљада динара месечно, на свакоме факултету, наша би се позиција за исплату извесне пропорционално незнатне суме.

Питање задатака и непосредне користи по наставу од стипендиста катедри такође је за дискусију. Користећи их једноставно као демонстраторе, ту се истина добијају квалифетни сарадници асистената, али се (Наставак на другој страни)

"По сто пута имамо право да бранимо своју крвљу и мукама стечену слободу од свих лажова, клеветника, и непријатеља."
10. фебруара 1951 године (из књиге утисака).

Најбурнији и највећи дани нашег народа, читава историја смештена у једној згради. Човек заборави и да сунчани пролећни дан напољу и на време, док пролази кроз одељења Народно-ослободилачке борбе.

Док су нас продавали

Већ са првих слика цери се самозадовољно лице Стојадновића, поред Хитлера и Геринга, да га замени са друге слике кнез Павле у аутомобилу са Хитлером на берлинским улицама. Врло рано, још 1937 године Стојадновић је почео на римским булеварима, поред грофа Тана, да поздравља фашистички, испруженом руком. Али врло мало је ових слика: то су само Стојадновић и Цветковић. А народ, стотине хиљада Београђана, у наредним сликама, руше 27 марта пакт, демонстрирају први пут слободно жељу за бољим и за одбрану земље.

У углу собе, под стакленом витринном, изложена је једна кожна торбица. И она има своју историју, један исечак из велике борбе. Заплењена је у првом сукобу са усташком патролом у селу Вакуфу испод Мајевине децембра 1941 године. Ко зна колико је важних и хитних наређења пренео у њој храбри курир Мајевичког одреда Крста Бјелетић, колико га је људи желело да види, очекујући у торбици вести са фронта. У једној борби са усташама, смртносно куршум је пробио Крсти груди, а пресекао кајиш торбице. Окрвављена курировом крвљу, са оштећеним кајишем, прича нам и данас о Крсти, о његовом пробијању кроз заседе и свим оним мукама на које су наилазили наши курири на полуослобођеним територијама.

"Банијски топ"

Никада нам странци, охоти на своју ратну технику, неће веровати са чиме смо почели ову велику борбу. Само велика мржња према окупатору могла је натерати наше сељаке да праве у својим ковачницама бодже са дрвеном дршком, да од пушке праве бацаче, да користе и виле и

пиштоље из херцеговачке буне. Савремени диверзанти би се чудили, ако би им неко показао обичне гвоздене плочице са пет шиљатих експера окружених у вис. Са тим смо оружјем бушили гуме непријатељских камиона.

На постољу, широком свега око пола метра, у дасци уграђена цев са неколико зареза, пре би привукла поштоматрача својом чудном формом него наменом. Ко зна шта би човек мислио да више ње не пише крупним словима "Банијски топ". Па зар и ово да пуца? Пуцало је још како добро, то најбоље знају усташе у Глини. И његов настанак је чудан. Направио га је Симо Једнак из Горњег Селишта у Банији, а први пут је учествовао 19 децембра 1941 године у одбрани једног села од усташа. Али се већ при трећој гранати распрснуо. Једнак је направио и други топ. При проби, први метак се распрснуо на 2000 метара даљине, али је други експлодирао у цев и разнео топ. Наредни топ је направљен од осовине једног немачког тенка. Гранате су биле тешке 2 килограма. Једнак је направио око 15 оваквих топова, а гранате су направљене од водоводних цеву, пуњене динамитом. Као упалач служио је фитиљ, чијом се дужином регулисала даљина, на којој граната треба да експлодира. Топ је преносан на леђима са једног положаја на други. Употребљаван је до маја 1942 године, када су заробљени први прави топови.

"Виши курс клања"

Језиви призори слика уче нас да мрзимо и окупатора и све оне што су се за њега везивали. Какви контрасти: на једном зиду фотографија обешених и поред њих Немци са аутом; даље, низ фотографија стрељаних и свуда поред жртава и целасти. Са каквом ли су садистичком насладом сликали партизана, кога двојици Немаца држе а трећи удара секиром по врату. Зар су мањи злочини: усташки Јасеновац, са сликом подбеле стрељане дече, чије лешеве једу црви; или усечена петокрака звезда на образу закланог мајора Јаше Митрића, или слика где четници Баћевић и Јевђевић пале село Требицево крај Прозора 1942 године. Испод једног ножа са мртвачком главом пише: "Кама, са којом су четници у околини Неговина учили „виши курс клања". И док је народ крварео и борио се, они су се „овековечавали" на фотографијама у „братској" слози: италијански крвник Пирцио Бирони и четнички командант Јевђевић врше смотру четника.

Али увек је наш народ имао више хероја од издајника. Ликови Народних хероја красе зидове неколико одељења. Потресно делују предмети из Војводине, нађени 1947 на Сутјесци. Затим Билгени, Почетници за основну школу, прогласи, оригинали наређења врховног команданта итд. Бригаде су расле. Колоне на сликама су све дуже. Наоружавање је најсавременије, којим се непријатељ служио док му га нисмо отели. Јединице улазе у Београд. Поново видимо на улицама слике из 27 марта, али је сада Београд наоружан и одушевљен ослобођењем. На једној слици група пионира, који су учествовали при ослобођењу Београда. На крају — првомајска парада после рата: модерно наоружана и обучена армија.

А пред зградом, разбацана, на први поглед без реда, гомила оруђа зарђалих, изрешетаних и мртвих. Никада су то биле елегантне сребрнате „Савоје", које у ваздуху личе на излетничке авионе, а служе за сејање смрти и паљење далматинских градова. Подивљале „Штуке", од чије су језиве пишке у априлским данима 1941 године људи лудели. Ту је и „Тигар", кога је Гебелсова пропаганда одредила за одлучујуће оружје рата. Сада леже беспомољно, заривени у земљу. Наш „Рено" чија је аферашка лифериција из Француске добро позната нашим народима, био је застарео лавно пре рата. И овде, међу чудовиштима модерне технике изгледа усамљен и јадан. **Ј. П.**

ПРЕД ИЗБОРЕ ЗА НАРОДНУ СКУПШТИНУ СРБИЈЕ

ЗА БУДУЋНОСТ



Страни капиталисти, држећи основне рударске центре у нашој земљи свим силама су се трудили да органски састав капитала буде што нижи, при јевтини радној снази. Данас се у Србији врши убрзано машинизација рудника, Костолац је већ отворио две електране. У Трепци се, после пуштања у погон нових уређаја, производи 4 пута више олова него пре рата, а после месец дана експлоатације отплатиле су се све инвестиције за нову пећ. Колубарски базен ће ускоро давати лигнита скоро колико читава предратна Југославија. Отворени су нови рудници у Новом Брду и Јањеви, а у околини Мајданпека пронађено је до сада више десетина милиона тона бакарне руде.

Народи Србије дочекују ове изборе у жељу нових достигнућа у социјалистичкој изградњи. Јединствени у изградњи земље, народи Србије су исто тако јединственији него икада до сада у борби за очување мира, наше независности и слободе. Масовним изласком на изборе они ће још једном доказати да их никакве клевете, претње и хушкања на границама неће омести у великом делу извршења Петогодишњег плана.

Мере које сада спроводи наша влада све више говоре о даљем развоју наше социјалистичке демократије. По фабрикама и предузећима већ сада раде раднички савети. Кроз савете грађана и зборове бирача народ Србије непосредно учествује у контроли и управљању државним апаратом.

Државна пољопривредна добра и сељачке радне задруге у Србији толико су ојачали и већ сада могу успешно да интервенишу на слободном тржишту у ограничавању шпекуланата. По свим већим градовима отварају своје продавнице. Број сељачких радних задруга је све већи. Наше фабрике шаљу све више справа и осталих индустријских артикала на село.

Такмичење код нас све више постаје стална форма у раду. Нису ви-

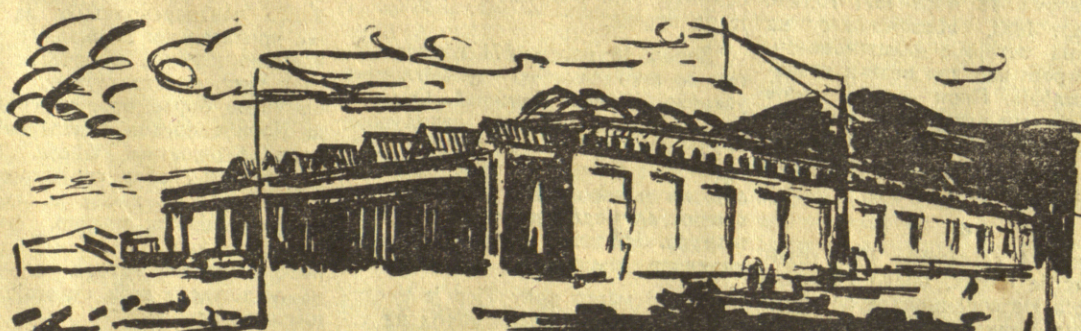
ше ретки случајеви испуњења плана пре рока и поред објективних тешкоћа у којима се данас налази наша земља.

Студенти на ове изборе излазе све сни да им је народна држава дала све оно о чему су студенти пре рата само сањали. Студентско насеље у Новом Београду већ сада усељава велики број студената. Студентске мензе и поред тешкоћа проузрокованих сушом, обезбеђене су најнужнијим артиклима исхране. Држава даје студентима огроман број стипендија.

Овог лета на мору и планинама леговаће 6000 најбољих студената, да се одморе после напорне школске године.

За све што им пружа народна власт наши студенти ће још вредније извршавати обавезу према школи, још марљивије ће учити Преводничку обуку, да буду што спремнији за одбрану независности наше отаџбине.

На изборе, у недељу 18 марта, изаћи ће сви студенти Београда и дати свој глас за кандидате, који ће им као и до сада, гарантовати боље услове живота и несметан рад на стручном усавршавању. Даће свој глас најбољима, који ће умети да чувају велике тековине слободарског покрета београдских студената.



Колико се мало градило у бившој Југославији, види се најбоље из примера Космета, где су у Приштини постојале свега три државне зграде. До сада су у Приштини подигнути станбени блокови за железничаре, грађевинске раднике, многе школе и установе и први, до сада једини, индустријски објекат, велика предioniца памука.

Пуштена је у погон велика фабрика шамота у Аранђеловцу, која ће ускоро производити 45.000 тона шамота и тиме подмиривати све наше потребе.

Савешодавни одбор без ушлицаја

Студентски дом „Иво-Лола Рибар“ најмодернији је студентски дом у Београду. Грађен пре рата специјално за студенте, дом је после рата реновиран, тако да сада има све оно што је потребно да студенти у њему живе што је могуће удобније и културније. Истина, у дому сада станује двоструко већи број студената него пре рата; тиме је свакако онемогућено да се студентима да максимум удобности, но, ипак, кад се узму у обзир станбене тешкоће у Београду, овај дом пружа студентима пристојне услове за живот и рад. Дом има своју перјоницу рубља, ку патило, своју бријачницу, мезу, амбуланту. Колектив дома, који броји близу 1000 људи, живи својим животом борећи се на свој начин са многим тешкоћама на које nailази...

Чика Бугарски: „Инсталације нам задају највећу муку“

Чика Бугарски је у овом дому од 1936 године. Најпре је био економ а сада је домаћин зграде. Он зна како дом „дише“.

— Има код нас много чега да се још оправди, каже Бугарски. — Ипак, инсталације нам задају највећу муку.

Заиста, потрајалост инсталација је огромна. У купатилу су тушеви попуцали, по клозетима цеви, ко зна по који пут закрпљене, свакодневно прскају. У кухињи уместо три казана раде само два. Ложњоница због слабих инсталација не може такође да ради пуним капацитетом. Енергија се губи, троши узалуд.

Чистоћа у овом дому је прилична, можда и примерна. Собе и ходнице чисте се сваки дан. Ипак, и ту би могло бити боље.

— Немамо увек метли и масти за паркет, — жали се Бугарски.

Бријачница кубури са алатом. Кад је отворена мајстори су донели своје машине и бријаче. Алат се троши и... „кад га сасвим утрошимо можемо комотно радњу затворити“.

Мајстор Света слеже раменима: „Нисмо у плану. Жалили смо се нашој Управи, ова Централној а Централна — ћути. Кад студенти нађу једног дана затворена врата од бријачнице нека се не чуде. Прстом се не може бријати.“

Спуштамо се опет до Бугарског. — Кад већ пишете, каже чика, пишете брже мало и о домцима. Има међу њима свакаких. Ето на пример...

Од 600 лончића остало само 300

Чудна поворка! Напред иде чича Бугарски са свежњем кључева у руци, а за њим два кувара у белим кецељама носећи плетену корпу. Поворка застаје код сваке собе, чича откључава врата... у корпу лете кашике, тањирци, виљушке и лончићи. У једној соби су нашли шест тањира. У другој је било седам кашика — на сваког у соби по две кашике и још једна више!

Студенти разносе суђе не водећи рачуна о томе да ће трпезарију оставити без посуђа. Али дешавају се

и горе ствари. Сијалице нестају из ходника, кваке такође, (реткост је видети у дому кваку); скидају се прекидачи, секу мреже. Има у дому штећина који неометано врше свој прљави посао.

Многи домци не држе своје собе чисто. Најнеуреднији су медицинари. То звучи као парадокс али је тако. Питамо се какве кораке предузимају Управа и Савешодавни одбор да оваквим појавама стану на пут.

Да ли су домске конференције излишне?

Секретар Управе дома: „Савешодавни одбор стварно ништа не ради.“

Анастасовски, секретар Савешодавног одбора: „Оно што ми кажемо, Управи уђе на једно уво а изађе на друго. Ми смо савешодавни у правом смислу те речи“. Тако они мисле једни о другима.

Заиста Управа је слабо реаговала на сугестије Савешодавног одбора. А проблема о којима је требало доносити хитна решења било је много. Књига жалби је пуна — предлагало се, жалило па и хвалило.

Људи су износили своја мишљења и о њима је требало дискутовати. Међутим, ове године није одржана ни једна конференција са домцима (прошле године само једна). И код Управе и код „савешодавних“ постоји мишљење да су такве кон-

ференције излишне јер студенти не долазе. Међутим, релативну незанетересованост студената треба тумачити тиме што су студенти видели да се „одговорни“ оглушују о њихове примедбе. Да је неко од „одговорних“ читао и размишљао о примедбама у Књизи жалби и предузимао одлучне кораке било би другачије. Свакако, неколико неодговорних појединаца излетело би из дома, и студентски дом „Иво-Лола Рибар“ био би заиста примеран дом.

Овакав однос између ова два управна тела у дому „Иво-Лола Рибар“, однос неповерења и неразумевања, наводи нас на једно размисљање: није ли досадашњи начин управљања домовима преживео, застарео? Управљање домовима од стране студената преко Савешодавног одбора стварно је више симболично но стварно. Наши студенти су способни да управљају својим економским организацијама. То је, и између осталог, показала предратна борба студената за боље материјалне услове живота. Тада су студентским домовима управљали сами студенти. Данас, када је економска ситуација коренито измењена, кад је нестало страха од сутрашњице који је некада осећао сваки студент, не видимо разлога да управу студентских домова и мени не узму опет у своје руке сами студенти.

А. Шт.

Здравствено-потпорно удружење Медицинске велике школе

ОДРЖАЛО ЈЕ ПРВУ ГОДИШЊУ СКУПШТИНУ

Ма да је прошло врло кратко време од оснивачке скупштине до данас управа је успела да обухвати већину проблема, који су се пред њу постављали и да их правилно решава.

Једно питање још није у потпуности обухваћено а то је: да сви студенти, а нарочито прва година немају још претставу о својим правима, о томе где и коме треба да се обрате за случај бедности или изненадне материјалне или друге тешкоће. Тако је један друг долазио болестан на предавања, а није нишао да се прегледа и лечи, јер је сматрао да за то нема материјалних могућности, не знајући да има потпуно бесплатну здравствену заштиту.

Као први задатак пред овом управом остаје да инсистира на потпуно бесплатној здравственој заштити свих студената, тј. и оних који је до сада нису имали, иако је таквих мали број. Организација летовалишта ове године биће један од највећих задатака управе Удружења. Редовно давање помоћи и позајмица, обезбеђење места у студентским домовима, појединачно решавање приватног смештаја, а нарочито ожењених сту-

дената, правилно додељивање стипендија и слично, све су то задаци које је реферат поставио новонабраној управи, а која их је примила на себе с тим да јој свесрдну помоћ пруже другови који раде по група-

ма Народне омладине по здравственој заштити.

Различите проблеме из досадашњег рада као и текуће задатке обухватила је плодна дискусија. У нову управу изабрано је једанаест чланова,

Стипендисти катедара

(Наставак са прве стране)

Истовремено ограничавају њихове могућности за интензивнији стручни рад и продубљивање предметне проблематике, ангажовањем и онако оскудног слободног времена. Још мање овако ангажовање оправдавају финансијски разлози (повишење стипендија „наплаћује“ им се неисплаћивањем демонстратуре), какво је тренутно решење на поменутом факултету. Као што Уредба о редовном стипендирању предвиђа разне висине стипендирања према успеху и години студирања, тако исто и повишење стипендија кандидатима катедри, треба да је нека врста посебног награђивања одабраних студената а стварање материјалне базе омогућује још слободнији, самосталнији и предузимљивији рад, који ће ре-

зултирати у евентуалним научним радовима. Пружити им боље могућности за рад, а очекујући, да у непосредном контакту и кроз друге форме рада (консултације, читање својих студија итд.) помогну својим друговима у савлађивању материјала из одговарајућих предмета — то је решење функције стипендиста катедри о коме свакако треба размислити.

У. Ненадов

СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА

16 марта у 20 часова у великој сали Филозофског факултета одржаће се академија са музичким програмом посвећеним Париској комуни.

ПОВОДОМ ДВЕ ВЕЛИКЕ ГОДИШЊИЦЕ

Париска комуна и Карл Маркс

А дванаест година после овога догађаја 14 марта 1883 престао је да дише велики учитељ и активни учесник у дјелу париских комунара Карл Маркс, „престао је да мисли највећи живи мислилац“ чије животно дело претставља најзначајнији прелом и највећи револуционарни скок у читавој историји развитка људске мисли и људског са- знања.

Два датума, 18 март 1871 године и 14 март 1883, обележени су на страницама историје општечовечанског прогреса као два велика и значајна догађаја. Први — због своје велике, светско-историске иницијативе. Други — због губитка једног гиганта чијом смрћу је човечанство изгубило неизмерно много.

Тековине 4 септембра 1870 године Маркс је одмах, преко Генералног савета Интернационале објаснио радницима Париза: да свргавањем Луја Бонапарте проглашена република није њихова, да се на њеном челу налази влада коју сачињавају непријатељи радничке класе. Даљи развој догађаја је ово потврдио. Бизмаркова Пруска је повела рат против француског народа са невидљивим терором над мирним станов-

ништвом. Читав народ се дигао у борбу. Издајничка буржоазија није дозвољавала образовање радничких батаљона, видећи у наоружаним радницима много опаснијег противника и од самих Пруса, већ је 28 јануара 1871 године потписала са Прусима акт о капитулацији Париза. Сада је буржоазија кренула да разоружа и Националну гарду, да одузме оружје из руку револуционарних париских радника. Али наоружани Париз био је на опрези.

„Зором 18 марта 1871 године Париз се пробудио од громогласних узвика: „Живела Комуна“. Освануо је дан славне радничке револуције, револуције, коју — по речима једног члана Комуне — није претстављао ни један адвокат, ни један посланик, ни један новинар, ни један генерал. Њихова места заузели су надничар, књиговезац, кувар итд.“

Још 18 марта ноћу Тјер је послао владине трупе у ноћни поход на узвици Монмартр да отму артиљерију националне гарде, купуњену добровољним прилозима гардиста и париског становништва, али се је овај подли покушај завршио заносним братимљењем трупа са гардистима и народом. Још истог тог историског дана биле су већ у устаничким ру-

кама све владине установе, а на јавним зградама лепршале црвене заставе. Тјер је са својим лакрдијашким министарским кабинетом и дивизијом регуларних трупа кукавички побегло у Версаљ, некадашњу резиденцију француских краљева, симбол контрареволуције где се већ пре преселила буржоаска Национална скупштина — та „скупштина вампир свих покојних режима“ — да би из тог одвратног гнезда организовао контрареволуцију за угушење пролетерског Париза. То је истовремено значило и почетак грађанског рата, почетак јуначке бескомпромисне борбе пролетерских хероја Париза против контрареволуционарне буржоазије Париза. „У сјају одушевљења због своје историске иницијативе — писао је Маркс — Париз је радио, мислио, борио се, проливао крв и у своје стварању новог друштва готово заборављао на људождере који су стајали пред његовим капијама.“

Али ту је уједно била садржана и основна неопростива грешка. Уместо да је одмах организовала поход на тада још потпуно беспомоћни Версаљ и да је ступила на неизбежни пут револуционарног терора. Комуна је из „обајзности и поштења“ оклевала да предузме одлучне

мере против контрареволуције и њених помагача у самом Паризу. Она је 18 марта оставила отворене капије Париза, допуштајући министрима, жандармерији, полицији и свем том олошу старог државног апарата да несметано побегну у Версаљ. А непријатељ није мировано ни у самом граду. Настојећи да искористи благодат и великодушност наоружаних радника једна гомила од хиљаду људи, све сама „елита“ из богатских квартава од берзијанаца, официра у оставци, празноглавих кичоша из редова буржоаске омладине, провокатора и бонапартистичких агената покушала је да под видом „мирне демонстрације“ нападне и разоружа националне гардисте. Али је покушај неславно пропао. Сва та потајно наоружана банда дала се је у дивље и панично бекство већ на први плотоц испашен из пушака гардиста.

Налазећи се у ванредно тешком положају, стешњена обручем версајских бандита и пруске војске, која је била заузела источну и северноисточну периферију Париза, и водећи сталну борбу са агентима и шпијунима који су потајно убацивани у град, радничка комуна је са херојским напором кроз читаво то време 72-дневне владавине скромно и савесно извршавала своју историску мисију. Узевши у своје руке вођство револуције, радничка класа Париза је кроз тешка искушења тих бурних дана са беспримерним пожртвовањем пришла спровођењу у живот својих великих историских задатака.

О једном секретару

и ту, делом, лежи његова наклоност према карти и географији.

У његовом раду нема ништа необично. Са предавања и семинара не изостаје, а за вежбе се увек марљиво спрема. Основно правило у раду му је систематско учење. За испит из грађавина најпре направи изводе, које сваки дан прегледава и допуњава. Уџбеник прочита највише два пута. Све то му не узима више од три сата дневно. За сваки предмет прочита обилну литературу. Плод таквог учења је да даје испите у првом року и са високим резултатом.

Владо ничим не истиче свој стручни рад, те многи његови другови не знају како учи. Но, не само да је одличан студент, већ је и секретар партиског комитета Природно-математичког факултета. У овом случају симбиоза између студирања и партиских дужности је врло успела.

Р. П.

Слушајмо

СЛУШАЈМО ОВЕ НЕДЕЉЕ

ГЕОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ:

14 марта у 20 ч.: „Улога Партије и њен однос према држави“. Састанак дебатне секције IV године.

ГРАЂЕВИНСКИ

14 марта у 20 ч.: „О улози грађевинског инжењера“. Дебатна секција прве године.

14 марта: „Изградња социјализма као услов независности“. Дебатна секција III године.

ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ

14 марта у 20 ч.: „Праведни и неправедни ратови“. Дебатна секција IV године отсека јаке струје. Сала 62.

15 марта у 20 ч.: „Политика блокова и опасност по мир у свету“. Дебатна секција IV године. Сала 69.

16 марта у 11 ч.: „Дијалектички метод у науци“. Дебатна секција V године. Сала 65.

РУДАРСКИ

15 марта у 20 ч.: „О државном капитализму“. Дебатна секција II год.

16 марта у 20 ч.: „Један свет прожет непомирљивим супротностима“. Дебатни клуб факултета. Сала 56.



Мане: Барикада, гравура

Навршава се осамдесет година од величанственог покрета херојских пролетера Париза: — историског 18 марта 1871 године раднички Париз прогласио је своју Комуна, успостављена је прва у историји диктатура пролетаријата, први одређени облик пролетерске социјалистичке револуције.

НА ТЕМУ НЕОРЕАЛИЗАМ

са изложбе између два рата

Ради ли се, уопште, о неком новом правцу у уметности? Под тим именом су код нас познати нека нова остварења италијанских филмских режисера. Немамо, нажалост, страних листова и часописа у којима бисмо могли да пратимо дискусије о овом проблему. Мало филмова овог жанра смо видели. Но како из чланака наших аутора, тако исто и из белешака у "Филму" у којима се помиње овај проблем, видимо да не постоји јединствено мишљење. Ипак се, на основу неколико филмова које смо видели, а чији су аутори оглашени неореалистима, могу извући извесни закључци.

Сам појам реализам нема одређену и јасну дефиницију. Обично се код нас узима, за дефинисање овог појма, из контекста истргнуто реченица из Енгелсовог писма мис Харкнес о "типичним ликовима у типичним околностима". При том се заборава да се ради о писму писаном, ван сумње, са видовитошћу једног генија, а не о научној расправи о одређеном проблему, каквог су карактера остали Енгелсови радови. У сваком случају комплексан појам реализам, који је адекватан уметничком стварању једне епохе, превазиђен је. Голсфорди, Ман и Горки нису оно што је био Балзак; њихово дело је корак — и више него корак — даље. Мане и Фужерот превазишли су Курбеа. Враћати се данас на форме класичног реализма био би — анахронизам.

Да ли је са филмом друга ситуација? Филм је уметничка грана која, у првом реду, на гледаоце делује визуелно. Музика, својим дејством преко чула слуха, је помоћни фактор за дочаравање извесне атмосфере. Бела Балаш је, по моме мишљењу, најјачи теоретичар филма до данас. Но он у својој "Филмској култури" није дао ни покушај дефиниције филмског реализма, док је то урадио са модернистичким филмским правцима. Приближно би се могли задовољити констатацијом да реалистички филм, као и остале уметности, даје претставу "типичних ликова у типичним околностима" захваћајући у друштвену средину једне одређене епохе и дајући ликовне и карактере карактеристичне за одређени друштвени слој у одређеној епохи. Такви би били — примера ради поменути пар филмова — Ајзенштајнови "Иван Грозни" и "Александр Невски" или Шаплинови "Диктатор". Филмови разних модерниста — надреалиста, експресиониста, "апстрактни" филм итд. — претрпели су неуспех. Од њих су остале само поједине тековине које, примењене с потребном мером, корисно служе у многим филмским остварењима. Филм је данас, после свега што је у своме кратком животу од непуних шест деценија проживео, у стању да да и најкомплицованија психичка расположења као и најтоплији лирски

опис пејзажа, ништа слабије од књижевности.

Неореализам — да усвојимо овај израз, иако није прецизан нити опште усвојен — користи формалне елементе модерног филма. Али, овде се не ради о томе. Модерног има под једнако у нпр. "Сарабади мртвих љубавника" као и у "Краљевима бицикла". Па ипак је за развој прогресивне мисли и осећања овај постоји далеко значајнији.

Реч је о фабули — колико она захвата у савремени живот. Неореалисти тему за своје филмове налазе у својој околини. Судећи по ономе што смо до сада видели код нас, породична драма незапосленог радника и, уопште, проблем незапослености је најчешћа тема њихових филмова. И то драма из ког радника; рекло би се, онага кога редитељ првога сретне на улици. Као да је камера неприметно ушла у раднички квартал, случајно се зауставила на једном лицу и прати његове доживљаје у току једног дана. Често у овим филмовима, чак и у улогама протагониста, играју непрофесионалци. Неки од критичара ту чињеницу узимају као један од аргумената у тврђењу да се овде ради о новом правцу. Новине у глумачком маниру, ван сумње, има: тај ултимативни жергон Рима, ту мелодичку једног од најтепераментајних дијалеката италијанског језика, тако непосредно исказану, тешко да смо до сада чули на филму. Затим — упрошћен израз, лишен сваког театралног патоса. Нема у тим филмовима ничег неприродног у поступцима. Детаљи у њима су тако јаки да доминирају над целином. Вредност детаља је нарочито дошла до изражаја у филму "Под сунцем Рима". И у том филму, као и у другима, постоји континуитет радње: — али тај континуитет је загушен, непрекидан, уништен од мноштва виртуозно датих детаља. Основна радња, пак, је детаљ узет из живота. Дакле, цео филм се конструише на детаљима. Реалиста узима опште друштвени проблем, који чини једну животну целину. Неореалист — детаљ. У обликовању реалист даје ликовима монументалност, кондензујући у сваком поједином извесне опште карактеристике дате епохе. Неореалист, напротив, личност приказује као немоћну јединицу, пригушену вољом моћних. Неминован пут ка спасу из материјалне беде је — злочин.

Уосталом цитирамо једног од остварача и до сада најјачег поборника неореалистичког правца Виторија де Сикју. Говорећи о стварању једног свог филма, за који је тема узета из савременог живота, он каже: "Требало је само да испричам оно што сам видео и осетио у току те године дана". То је била година дана посматрања "због рата залуталих малих бића". Дакле, потпуно рационално бележење догађаја, које је аутор

приметио. Не потсећа ли то на Золино запажање о стварању њему савремене књижевности:

"Било би веома занимљиво написати студију о томе како раде наши велики савремени романиери. Сви они готово састављају своја дела према белешкама које дуго скупљају. Они почињу писати тек онда кад савесно испитају земљиште по ком треба да иду, кад се свестрано обавесте и кад имају у рукама све потребне податке... Види се колико машта има мало удела у овом раду."

Иако Зола, пишући ово, мисли на његове савременике реалисте: Балзака, Стејндала, Флобера, Додеа, за које каже да "њихов дар није у машти но у снажном изражавању природе", он пре свега има пред очима свој лични поступак. Време после Комуне, у коме је настала већина Золиних дела, дало је сличне спољне моменте и услове за развој радничког покрета, друштвеног покрета уопште и, у крајњој линији, уметности, какви су данас у Италији. Уметничка дела са социјалном тематиком у таквим условима носе нека заједничка обележја: дословно описивање детаља из живота, без икакве перспективе на могућност излаза из суморне атмосфере свакидашњице. Мислим да се у случају италијанских неореалиста ради о поновном враћању на натуралистички метод сликања. Пракса ће показати колико оваква уметност има перспектива за развој.

М. Кујунџић



Вељко Станојевић — Лука у Ници



Јован Бијелић — Акт

је била бременита Југославија између два рата.

Тек после тридесете године наша ликовна уметност је стала на чврсту основу што се огледа у зрелијем и озбиљнијем прилажењу савременој тематици.

Док се период тридесетих година одликује отсуством јасно одређеног индивидуалног става код већине уметника, лутањем по доменима модернистичких схватања у тражењу изражајне форме, после 30-их година имамо већ извесну срећност, јасније изражене личности, боље познавање усвојеног занатског манира и солиднију занатску културу.

Б. Андрејевић — Кун издаје мапу "Крваво злато" а после учешћа у борби шпанског народа даје мапу у дрворезу "Из Шпаније" из којих се делови налазе на овој изложби. Једно, од два његова изложена уља, "Стрељање", лако скицирани мотив свеже доживље, ношен драматичношћу која замисли на разјапљеним устима и грчевито пруженим шакама, је из тог периода.

М. Милуновић је био "осовина" дванаесторице: разноврстан по тематици и техничким средствима, заступљен је на овој изложби само са три мртве природе. Акварелно свеже делује његова "Мртва природа" (бр. 28) са цвећем у блиставој вази, сва просветљена сунцем с мајсторски искоришћеним сликарским средствима. "Мртва природа с виолином" открива аналитички збирање предмета, где је материјализација виолине достигла свој врхунац.

Извесну пригушеност у осветљењу и колориту осећамо код П. Милосављевића. "Музеј у Клинију", и "Бели пропир" показују културу и озбиљност, фину материјализацију и осетљивост за тонске скале.

"Жена са сламним шеширом" Ст. Аралши не може да нас не потсети на Бонара, а платна М. Тартаље на извезан кубистички манир.

Лаки и свежи фајанс (42) поред снежног пејзажа (41) са магловитим зимским расположењем, припадају М. Табаковићу.

М. Кољовић се истиче посебним квалитетима. Из његовог пејзажа "Жито" избија силна јарког колорита, пајачана смелим извлачењем ефеката пастозним настагама боја, од финих плавих до наранџастих и жутих. "Мртва природа" оскудева у боји у поређењу са "Житом". Тамно извучена подлога с наглашеним сребрастим површинама даје складан утисак.

Изненађује нас "Портрет Марије Михајловић" који припада Зори Петровић, јер смо навикли на њене широке потезе који сливају у себи безброј боја, мрких, пригушено првених, сивих као н. пр. "Банапанка". Портрет уметница носи изразито психолошки акценат, наглашен фином, дискретном светлошћу која се лагано провлада од лица на белој хаљини чинећи благи контраст широким тамним површинама.

Марко Челебоновић је заступљен једним платном великих димензија ("Група"), аутопортретом и мртвом природом. "Мртва природа с глобусом" је једно од најбољих дела ове врсте на изложби. Утачана осећања за хармонију боја, за префињени тон и осветљење са слободним третирањем материје, оправдава горњу констатацију. "Група" не изостаје за овим комадом, али по композиционом решењу не задовољава потребну јединственост коју тражи дело ове врсте. "Групу" повезује извесно грађанско обележје са слабо

(Наставак на четвртој страни)

Укидање стајаће војске и полиције, тих омрзнутих елемената насиља трулог старог друштва и њихово смењивање наоружаним народом, вршење јавних служби уз "радничку надницу" укидање трошкова на репрезентацију, потпуна изборност и смењивост свих државних службеника, одвајање цркве од државе итд., — све су то поред низа других, биле мере од којих су дрхтали "људи реда", париски реакционари, — мере које су тресле то под ногама мршних снага европске контрареволуције.

Исто је тако била херојска и узвишена смрт Комуне. Са далеко надмоћнијим снагама, захваљујући Немцима версајски разбојници унаху су у Париз. Недеља 28 маја, "крвава мајска недеља" била је последњи дан Комуне. Париски радници и раднице, са дотле невиђеним јунаштом бранили су своју слободу у најкрвавијим уличним биткама које је историја забележила. А када су пади и последњи јуначки браниоци Комуне, отпочео је крвави пир победника.

Још се пушила крв на барикадама Париза и још нису утихнула јуначка масовно стрељаних његових јуначких бранилаца, а Маркс је, свега два дана после угушења Комуне, 30 маја, прочитао пред генералним већем Интернационале свој рад о "Грађанском рату у Француској" у коме је — како је то још Енгелс писао — "Историјски значај Париске комуне приказан у кратким, снажним потезима, али тако оштрим и пре свега тако верним, како то у читавој огромној

литератури о овом предмету никад више није постигнуто."

Отсуство сваке историјске дистанце, непосредно реаговање на догађаје, нису могли да спрече великог револуционара да да савршено тачан, класичан приказ двеју основних класа модерног друштва у њиховој акцији, да у самом њиховом класном положају открије мотиве и унутарњу логику њиховог деловања. То је био генијалан резиме револуционарног искуства, велика поука из једне револуције која је ушла у теоретску ризницу марксизма, не изгубивши свој значај за стратегију и тактику пролетерске борбе ни до данас. Усхићавајући се подвизима комунара Маркс је истовремено са строгим и научно објективношћу пролетерског револуционара критиковао и грешке и слабости Комуне. "Он је — по речима Лењина — у масовном револуционарном покрету, макар овај и не постигао циљ, видео историско искуство од огромне важности, извезан корак напред светске пролетерске револуције, важнији од стотине програма и размислићања." Огроман значај Марксовог манифеста о "Грађанском рату у Француској" садржан је у томе што је целом свету открио тајну Комуне: — Њено светско историско значење као прве пролетерске државе и првог историског корака у спровођењу у живот диктатуре пролетаријата, најзад пронађени политички облик под којим се могло извршити економско ослобођење рада. У своме "Осамнаестом бримеру", — писаном готово пуних 20 го-

дина пре Комуне, Маркс је потпуно јасно и одређено формулисао однос пролетерске револуције према буржоаској држави, констатујући да је задатак пролетаријата да стару државну машину "разбије", "уништи", не задовољавајући се само тиме што ће је просто преузети. Тај његов закључак Лењин је оценио као "главно, основно у учењу марксизма о држави". Сада, међутим, пажљиво и свестрано анализирајући искуства Комуне, он је даље развио и продубио своје учење о држави уопштавајући и обогаћујући та искуства, давши потпуно јасан одговор на питање — чиме треба да се замени тај стари разбијени државни апарат. Тај одговор био је садржан већ и у самом постојању Комуне, у одлукама и мерама које је он провео у живот. Она је управо значила ту замену старе, паразитске, експлоататорске државне власти, "она је уствари била влада радничке класе".

Искуство Комуне такође је са свом јасношћу потврдило Марксово становиште о немогућности победе без чврсте и јединствене партије пролетаријата. Париски пролетаријат није имао те јединствене револуционарне партије способне да прими на себе руковођење револуцијом због своје недовољне зрелости. Отсуство такве партије и шарени партиски састав Комуне нужно су морали да се одразе у њеном раду и њеној борби, њеним слабостима и грешкама. Таква једна крупна и неопростива грешка била је "великодушност" и не-

довољна одлучност према версајској контрареволуцији. "Ако се догоди да буду побеђени, томе неће бити крив нико други — писао је Маркс — до њихова великодушност." Устежују се да настави грађански рат који је Тјер започео својим ноћним походом на Монмартр, Централни комитет је овога пута учинио судбоносну грешку што није одмах марширао на тада потпуно беспомоћни Версаљ и тиме учинио крај заверама Тјеровим и његових "шљивара"...

Преко Сераја кога је у име Интернационале послао у Париз ради успостављања везе, преко Варлена, војног руководиоца Комуне који је херојски потпуно исечен сабањом версајских крволика, и преко других истакнутих руководилаца Маркс је, упркос тешком стању непријатељске опсаде, развио живу преписку и активност драгоцену за Комунину практичну делатност. "Ја сам о Вашој ствари упутио неколико стотина писама у све крајеве света, где постоје наше секције." У тим својим писмима он је у улози саветодавца давао практична упутства комунарима о одбрани града, упозоравао их на подмукле преговоре версајца са Бизмарком, указивао на погрешке и слабе стране, жигосао издајнике и колебљивце. Таква је једино и могао да буде став преданог и ватреног револуционара који је у Комуни видео, не пролазни догађај, већ дело од светског историског значаја, посветивши му свој ум и своје срце.

Спорт

ЈЕДНА УСПЕЛА ПРИРЕДБА

НЕДЕЉА

ГИМНАСТИЧКОГ ДРУШТВА

Централно гимнастичко друштво Београдског универзитета и великих школа ради већ више од четири месеца и из часа у час постиже све боље резултате. Почело се са двадесет вежбача, док данас друштво броји преко 250 чланова. Друштво је нарочито велики успех постигло у „Недељи друштва“ која је трајала од 4—11 марта, а која је била организована у циљу учвршћења, јачања и популаризације гимнастике међу студентима.

Припреме за „Недељу друштва“ су почеле још половином фебруара и скоро сви постављени задаци су по плану извршени. Упоредо са агитацијом поправљао се квалитет и садржина часова у сали. Ту је нарочито акутан био проблем добрих водника одељења, а посебно водница женских одељења. Друштво је и тај проблем решило: међу члановима се издвојило 8 студената и 2 студенткиње који већ поседују потребне квалитете да уз сталну помоћ и надзор начелника Лескошека, руководе радом појединих одељења.

Секција спортске гимнастике

На иницијативу и уз залагање заменика начелника друга Радичића, а приступањем у друштво извесног броја студената — активних гимнастичара и окуљањем талентованих гимнастичара у једну врсту — у оквиру „Недеље друштва“ створена је секција спортске гимнастике. Новоствореном секцијом руководи Драгослав Поповић. Она ће имати за задатак да у друштву подиже квалитет свих чланова, да развија такмичарски дух међу студентима и најзад да на јавним међудруштвеним такмичењима у спорској гимнастичкој претставља друштво и заступа боје Београдског универзитета и великих школа.

Јавни час

Многи студенти би радо долазили на часове друштва, али не знајући ни-

шта о њима, скоро да се нису усудивали. Једни су потцењивали себе, други — рад у друштву. Ради тога је баш у „Недељи друштва“ тражено од Дирекције ДИФ-а да се дозволи приступ посматрачима на галерији за време једног таквог часа. За тај час се нико није нарочито спремао, јер је и по садржини и по форми имао да буде исти као и сви ранији. Но, пошто је приступ био дозвољен „јавности“ — назван је јавним часом.

Јавни час, на коме је учествовало преко 80 вежбача и вежбачица и исто толико посматрача, може се слободно рећи да је у потпуности одговорио својој циљу. Вежбачи су на крају часа задовољни напустили салу и отишли у базен за пливање на друштво део часа.

Међу посматрачима нису сви би-

ли баш задовољни. Било је и таквих који нису схватили циљ овог часа, па су очекивали добро увежбани скупни наступ, или, ако не то, оно бар да виде акробације „расних“ гимнастичара. Они су при свему томе заборабили да је наше друштво новоосновано гимнастичко друштво које има широку перспективу од уске специјализације неколицине, или пак од намера да својим наступима послужи само као атракција за разоноду појединцима.

✱

На крају „Недеље друштва“ велики број студената — чланова и пријатеља друштва направилу су масован излет до Иришког Венца. За време излета чланови гимнастичког друштва су одржали успешну приредбу као и једно стрељачко такмичење.

ТРИ ПУТА НЕДЕЉНО ВЕЖБАЋЕ СТУДЕНТИ

На Београдском универзитету са доста успеха ради стрељачка дружина, која у своме раду обухвата делатност факултетских стрељачких огранака. За наступајућу сезону дружина је направила план рада, који обухвата већи број такмичења, као средстава за популаризацију овог борачког спорта. Истовремено план рада дружине указује и на створене могућности (овог је досада мало било) да се данас што већи број студената упозна са стрељаштвом као врло важном спорском граном која у ванармијском војном васпитању заузима једно од првих места.

МАСОВНА ТАКМИЧЕЊА СТРЕЛАЦА

До краја месеца марта студентистрелци као и они који досада нису били чланови стрељачких огранака, излазиће масовно на стрелиште у Миријево. Дружина је обезбедила

термине, тако да ће студенти моћи ићи на гађање сваког уторника, четвртка и петка од 13 часова па надаље. Ради боље организације ових пропагандних такмичења, руководства огранака ће бити дужна да унапред обавесте дружину о времену и дану одласка на стрелиште, јер ће се само тако моћи направити правилан распоред и у потпуности искористити капацитет стрелишта. Рачуна се да ће студенти-стрелци имати у одређене дане на коришћење 10—15 мета, тако да ће на њима моћи гађати преко 100 студената једног дана. Уколико на стрелиште на дођу одређеног дана чланови осталих дружина из Београда, студенти ће моћи користити и остале слободне мете.

МЕЂУФАКУЛТЕТСКО ПРВЕНСТВО...

Изазак на стрелиште до почетка месеца априла омогућиће ограничењима да одаберу најбоље појединце, који ће на основу пласмана сачињавати факултетске екипе. Током месеца априла, дружина организује међуфакултетско првенство, које ће изабити најбољу екипу — првака Београдског универзитета за 1951 годину.

После међуфакултетског првенства, најбољи стрелци из свих огранака биће одабрани за репрезентацију Универзитета, која ће се као таква први пут такмичити на тремачу: Универзитет — Техничка велика школа — Медицинска велика школа. Првопласирани са овог тремача биће боје екипе београдских студената на претстојећим такмичењима.

„Медицинар“ се квалификовао за I разред Београда



Б. Милатовић члан „Медицинара“

Пре неколико дана фудбалска екипа „Медицинар“ одиграла је трећу квалификациону утакмицу за улазак у I разред фудбалског првенства Београда. После надмоћније игре у оба полувремена „Медицинар“ је заслужено савладао „Шумадију“ са 4:0 (2:0). Пошто је претходно победио „Милутинац“ са 6:1 и играо нерешено 2:2 са „Полетом“, „Медицинар“ је овом победом заузео прво место своје групе:

„Медицинар“	3	2	1	0	12:3	5
„Полет“	3	2	1	0	8:6	5
„Милутинац“	2	0	0	2	4:10	0
„Шумадија“	2	0	0	2	1:6	0

У сусрету против „Шумадије“ екипа је играла у следећем саставу: Филиповић — Шинковић, Петровић — Јунић, Милатовић, Јанићијевић — Диклић, Брујић, Шећеров, Патриговић, Поповић. Стрелци: Диклић 2, Поповић и Шећеров по 1.

Сусрету је присуствовало око 400 глалаца. Судио је са успехом савезни судија Чолић.

До почетка првенства „Медицинар“ ће редовно тренирати под руководством Светислава Глишковића, а већ 25 марта на игралишту „Душановац“ екипа ће имати први првенствени сусрет са „Црвеном машином“ из Железника.

НА 146 ИЗЛЕТА УЧЕСТВОВАЛО 3397 СТУДЕНАТА

Кроз два дана одржаће се годишња скупштина Универзитетског одбора Планинарског савеза Србије. На Универзитету и великим школама данас постоји 11 планинарских друштава у којима је обухваћено 2804 члана. За годину дана, од 14 марта до данас, чланови планинарских друштава Универзитета и великих школа направилу су 146 излета на којима је учествовало 3397 студената.

СЛИКАРСТВО

(Наставак са треће стране)

наглашеним гротескним тенденцијама, које се, допекле, осећају и на аутопортретима.

Уметничку групу „Лада“, поред осталих претставља Љ. Ивановић, својом познатом уметничком физиономијом и традиционалним маниром са неколико лаких, на дохват раћених прилежјака. Један од обновилаца „Ладе“ П. Лубарац изложио је „Предео из Руме“ са натмуреним шти-мунгом раскаљаног пута поред којег теласају весело сеоске куће. Нехотице га упоређујем са Шумановићевим пејсажом (бр. 53) који је, својом ширином и питомом једноставношћу, типичнији за Војводину, док „Предео из Руме“ сувише намеће лубардовски схваћени пејсаж, везан више за Црну Гору. „Утроба“ врло уредливо изазива утисак љигавости појачан самом фактуром, дискретним лазурирањем и полупастозним светлосним ефектима. Усамљено делује „Портрет З. С.“ Боре Стевановића, својом скоро академском једноставношћу и изразитим тонским квалитетима, што открива сигурно познавање заната и тежњу за објективним посматрањем човека. Јован Бијелић је упаљиво истиче својим одличним актом (бр. 5) и портретом „Девочка са књигом“, док је други женски портрет (бр. 7), интензивнији и живљи у боји, мање карактеристичан за Бијелића.

Репрезентативни део изложбе заузима „Пијани брод“ Саве Шумановића, много хваљен код нас и на страни, поред већ поменутог сремског пејсажа. Док је „Пијани брод“ сав у знаку јаког личног израза, „Жена у пределу“ (52) потсећа на кубистичке тенденције са потенцираним лирским расположењем. Изразити смисао за распоред фигура у поменутој композицији говори о непосредности доживљене замисли, о способности колористичког оживљавања људских тела где интензивни румени тонови сугеришу расположење датих група. Уметника је при стварању више водило расположење него тежња да се приближи природи отуда извесна деформација људских фигура карактеристична за овај период. **Ј. М.**

ИСПРАВКА

У нашем листу број 4 од 14 фебруара 1951 изашао је допис под насловом „Параграф кућног реда“, који говори о кућном реду у студентским домовима а као конкретни примери наводе се домови „Гајрет“ и „Вера Благојевић“. Допис је начелно правилно постављен, јер чињеница је да се тај параграф кућног реда у студентским домовима различито тумачи, Међутим, подаци изнесени у допису нису тачни. Дом „Гајрет“ има чекаоницу и родитељи у њој могу да чекају студенте.

Нове књиге



ХУМОР

Приручник за читање плаката

У издању техничко-ликовних секција Правног, Филозофског, Економског и других факултета, ускоро ће изаћи практичан приручник за читање, превођење и разумевање наших плаката, обавештења, огласа и других висећих прилога. У приручнику ће бити врло прегледно и научно образложен читав процес ангажовања психолошких и физичких способности код читања литерарно-ликовних остварења наших техничких секција. Разложно и документовано, на осно-

ву дугогодишњег рада на нашем плакату, у приручнику ће бити сумирана проблематика свих поступака код читања плаката. (припрема, процес читања и одмор са повраћајем у нормално здравствено стање). Ради боље илустрације наше кратке информације у овој књизи, цитираћемо карактеристична места из приручника: „Сматрамо да је немогуће, каже се у уводу, донети нека универзална упутства за читање наших плаката. Успех таквог покушаја зависи од ин-

дивидуалних способности оног који се решио на тај подухват. Ту је важна пре свега његова природна интелигенција а затим моћ оријентације, телесна еластичност (нарочито у пределу врата), добар вид, стање нервног система и, најзад, степен обавештености по питањима са којим плаката жели да нас упозна.“

„У погледу припреме за читање треба бити пажљив. Можемо рећи да 60% успеха у разумевању плаката зависи од добре припреме. Потребно је, пре свега, донети чврсту одлуку да се дотична плаката прочита. Колебање код читања тиме ће доцније бити сведено на минимум.“ Следе практична упутства: „Кад сте донели чврсту одлуку, станите пред плакат, затворите очи и сажните главу. У потпуном миру проведите неколико тренутака концентрације. Одбаците све друге мисли. Затим, дигните полако главу, отворите прво једно око, затим друго, удахните ваздух и почните...“

„Читање плаката треба упорно вежбати. Читајте ред по ред. После сваког трећег реда одмарајте се. Мислимо да имате толико искуства да није потребно потсећати вас да са собом понесете лупу или дурбин.“

„Одмор и повраћај у нормално стање је последњи поступак код читања плаката или огласа. Овде је, такође, воља од највећег значаја. Ако сте успели да прочитате читаву плакату (честитамо!), стегните зубе да би савладали вртоглавицу, зујање у ушима и бљештаву игру боја у свести, ослоните се на зид и будите куражни. Полако (нека вам неко помогне) потражите столицу и седните. Омилтавите тело и пуним грудима удишите ваздух. Другу плакату, ако вам здравствено стање буде дозвољавало, можете читати тек кроз недељу дана.“

Кад догори до ноката...

Пошто је посеивање предавања из патологије на МВШ обавезно то гомила од неколико генерација које нису положили овај предмет на два сата пред почетак предавања „хвата“ ред.



— Шта ћеш ти мали овде?
— Потгло ме деда да му... 'ватим лед... за патологију.

ФРАЈЕР О »ФРАЈЕРУ«



Мики: Пушиш ли?
Он: Не
Мики: Пијеш ли?
Он: Не
Мики: Па шта онда радиш?
Он: Ето... студирам.
Мики: Баш си фрајер.

Обавештење читаоцима

Услед недостатка хартије смањен нам је тираж листа, док су трошкови око спремања и штампања остали исти. Ради тога принуђени смо да повисимо цену листа од овог броја на 4 динара.

Администрација „Народни студент“

Културно уметничко друштво Београдског универзитета „Бранко Крсмановић“ врши велику

АУДИЦИЈУ

за пријем нових чланова у све секције друштва и то: хорску, фолклорну, позоришну, оркестар, солистичку, ликовну и народни оркестар. Право коришћења аудиције имају сви студенти Београдског универзитета, високих школа и академија.

Пријаве за аудицију прима секретар друштва у просторијама друштва од 12—14 ч. Балканска 4, други спрат, аудиција се врши од 15—31 ов. м.

Управа